

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

467. PLENÁRNE ZASADNUTIE 8. – 9. DECEMBRA 2010

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Energetická stratégia na roky 2011 – 2020

(prieskumné stanovisko)

(2011/C 54/01)

Spravodajca: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

Európska komisia sa 12. mája 2010 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie požiadať Európsky hospodársky a sociálny výbor o vypracovanie stanoviska na tému

„Energetická stratégia na roky 2011 – 2020“

(prieskumné stanovisko).

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 16. novembra 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 467. plenárnom zasadnutí 8. a 9. decembra 2010 (schôdza z 9. decembra 2010) prijal 138 hlasmi za, pričom 40 členovia hlasovali proti a 21 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod a zhrnutie

1.1 Európska komisia má v úmysle prijať stratégiu v oblasti energetiky na roky 2011 – 2020 a plán na vytvorenie energetického systému s nízkymi emisiami CO₂ do roku 2050. Komisia požiadala výbor, aby k jej práci prispel vypracovaním prieskumných stanovísk na tieto dve témy.

1.2 Výbor uvítal skutočnosť, že sa tieto dve témy spracúvajú spoločne. Investície do energetiky majú dlhý životný cyklus a je veľmi dôležité, aby sa stratégia na nasledujúcich desať rokov zameriavala na dlhodobšie ciele do roku 2050.

1.3 Komisia vydala súhrnný dokument „Príprava novej európskej energetickej stratégie na roky 2011 – 2020“ ako podklad na konzultáciu. Prvá časť tohto stanoviska zhrňa názory a odporúčania výboru. Druhá časť načrtáva hlavné témy, ktorými by sa stratégia mala zaoberať. V tretej časti sa výbor vyjadruje ku konkrétnym otázkam, ktoré do diskusie vniesol súhrnný dokument Komisie.

1.4 Počas ostatných 200 rokov sa svetová energetika a doprava spoliehali predovšetkým na fosílna palivá. V tomto období sa fosílna palivá ťažili z bohatých zdrojov za pomerne nízke ceny a rozvinutej časti sveta umožnili dosiahnuť obrovské zvýšenie produktivity a životnej úrovne.

1.5 Experti sú však zajedno v tom, že v nasledujúcich 40 rokoch poklesnú zásoby ropy a zemného plynu, vyostří sa konkurenčný boj o ostávajúce zdroje a zvýšia sa ich ceny. Uhlie bude aj naďalej pomerne hojne dostupné a jeho ponuka nebude v nasledujúcom storočí pravdepodobne natoľko ohrozená. Svet však naliehavo potrebuje znížiť objem emisií CO₂ zo spaľovaných fosílnych palív, aby sa predišlo katastrofickým klimatickým zmenám, a to sa týka tak uhlia, ako aj ropy a zemného plynu.

1.6 Svet preto musí do roku 2050 transformovať svoju energetickú základňu a využívanie energie. Čo najskôr sa musia presadzovať všetky možné alternatívne zdroje energie. V oblastiach, kde sa využívajú fosílna palivá, bude nutné zachytávať väčšinu emisií CO₂ pri zdroji a ukladať ich, resp. ich znovu použiť, aby sa zabránilo ich úniku do ovzdušia. A v každom odvetví sa energia musí využívať oveľa účinnejšie ako dnes.

1.7 Účinné zvládnutie tejto transformácie je jednou z najdôležitejších úloh spoločnosti a vlád 21. storočia. Vyžiada si to nový spôsob stanovovania cien energií a energetických služieb, najmä preto, aby sa zabezpečilo, že využívanie fosílnych palív bude pokrývať všetky náklady celosvetového zaťaženia emisiami CO₂, pričom budú potrebné rozsiahle investície do nových technológií, nové silné partnerstvá medzi priemyslom a úrovňami správy na vytvorenie nevyhnutnej infraštruktúry, a zmeny postoja verejnosti k využívaniu energie a jej cene.

1.8 Jednotlivé krajiny budú musieť úzko spolupracovať na dosiahnutí potrebných zmien. Konkurencia v procese transformácie však bude veľmi intenzívna. Konkurenčný boj o prístup k ostávajúcim zdrojom ropy a zemného plynu sa vystupňuje, a zároveň vzniknú nové oblasti hospodárskej súťaže na poli rozvoja alternatívnych zdrojov energie a energeticky účinných výrobkov a služieb. Krajiny a regióny, ktorým sa rýchlo podarí dosiahnuť vyššiu energetickú účinnosť a efektívne využitie energie z alternatívnych zdrojov, upevnia svoje konkurenčné postavenie. Postavenie tých, ktorí prešľapujú na mieste a otáľajú s transformáciou, sa naopak oslabí.

1.9 Európa a Európska únia sa momentálne nachádzajú v kritickom bode tohto vývoja. Majú pádny dôvod pokračovať v transformácii, keďže sú veľmi závislé od zahraničného dovozu ropy a zemného plynu a akékoľvek prípadné obmedzenia dodávok ich môžu ohroziť. Vždy boli hybnou silou zvyšovania povedomia verejnosti i politickej sféry o hrozbe klimatických zmien a boli priekopníkmi rozvoja niektorých alternatívnych zdrojov energie, ktoré budú potrebné v budúcnosti, a opatrení na zvyšovanie energetickej účinnosti v určitých kľúčových odvetviach.

1.10 Európa si však nemôže dovoliť zaspáť na vavrínoch. Proces transformácie ešte neprebíha natoľko rýchlo, aby mohol pokračovať samočinne, a navyše súčasné hospodárske ťažkosti a z nich vyplývajúca krátkozrakosť by ho ľahko mohli výrazne

zabrzdiť. Iné krajiny a regióny, ako Čína a USA, sa však zatiaľ chystajú rýchlo zakročiť. Je pravdepodobné, že najmä Čína sa stane veľmi silným konkurentom v rozvoji alternatívnych zdrojov energie.

1.11 Pre Európu je veľmi dôležité, aby transformácia energetiky znovu nabrala tempo. Nová energetická stratégia EÚ by na to mohla a mala poskytnúť rámec. Mala by stanoviť ciele a úlohy a načrtnúť opatrenia a štruktúry, ktoré budú potrebné na jej uskutočnenie. Prijatie stratégie Radou a inštitúciami musí byť príležitosťou zmobilizovať jednotnú politickú, podnikateľskú a spoločenskú vôľu zrealizovať potrebné zmeny. Táto príležitosť sa nesmie zmeškať, ani premárniť.

2. Kľúčové prvky stratégie

2.1 Nová európska energetická stratégia na roky 2011 – 2020 musí byť založená na minimálne troch základoch: bezpečnosti dodávok, hospodárstve s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a energetickej konkurencieschopnosti. Výbor podporuje úsilie zamerané na prechod na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého a zvýšenie bezpečnosti dodávok, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že v súhrnnom dokumente Komisie z mája 2010 „Príprava novej európskej energetickej stratégie na roky 2011 – 2020“ bola otázka konkurencieschopnosti venovaná príliš malá pozornosť. Vytvorenie hospodárstva s nízkymi emisiami CO₂ zvýši zo strednodobého hľadiska konkurencieschopnosť Európy vo svete. Avšak z krátkodobého hľadiska hrozí reálne riziko, že v dôsledku úhrnných nákladov všetkých odvetví energetickej politiky dôjde k presunu zdrojov emisií zlučenin uhlíka a pracovných miest, ak sa bezodkladne neprijmú vhodné opatrenia.

2.2 Podľa názoru EHSV možno kľúčové prvky stratégie zhrnúť do týchto kategórií:

- správne pochopenie ekonomických signálov,
- voľba správnych technológií,
- uvoľnenie finančných zdrojov,
- voľba vhodných inštitúcií a štruktúr (verejných i súkromných),
- zaistenie záväzku spotrebiteľov a verejnosti,
- vytvorenie európskej aliancie a partnerstva na uskutočnenie transformácie a dosiahnutie všeobecnej dohody o cieľoch, rýchlosti postupu a konkrétnych úlohách, ktoré treba splniť v konkrétnych lehotách.

2.3 **Ekonomické signály.** Z ekonomického hľadiska je najdôležitejším prostriedkom na dosiahnutie nevyhnutnej transformácie energetiky správne stanovovanie cien energie, vrátane všetkých externých vplyvov jej výroby a využívania. Práve výroba a využívanie energie by mali v plnej výške znášať náklady vytváraného CO₂ a jeho celosvetovo negatívnych vplyvov.

2.4 Súčasná celosvetová situácia má však k tomu veľmi ďaleko. Výrobcovia a užívatelia energie ani zďaleka nenesú plné náklady dosahu emisií CO₂ a na mnohých miestach dokonca stále dostávajú nemorálne dotácie na zníženie svojich nákladov a podporu dopytu a s ním spojenej produkcie emisií CO₂. V budúcnosti by cieľom politiky malo byť zabezpečiť, aby boli emisie CO₂ zo spaľovania fosílnych palív v plnej výške zatažené nákladmi, ktoré tieto emisie spôsobujú. Akékoľvek zostávajúce dotácie by sa mali dôslednejšie zamerať na:

- podporu výskumu a vývoja nových technológií,
- stimuláciu využívania nových vznikajúcich technológií s nízkymi emisiami CO₂ na obmedzené obdobie, kým nezískajú stabilné postavenie na trhu,
- podnecovanie zavádzania opatrení a techník na zvyšovanie energetickej účinnosti,
- pomoc chudobnejším alebo zraniteľným domácnostiam pri zabezpečení energetických služieb, ktoré potrebujú.

2.5 Európa dosiahla určitý pokrok pri vytváraní lepšej štruktúry oceňovania. Avšak jestvujúca spleť rôznych palivových daní v jednotlivých krajinách, niekoľkých prežívajúcich výrobných dotácií, nedokonalý a nestabilný systém obchodovania s emisnými kvótami atď. nedávajú ani zďaleka stabilné a nemenné cenové signály, ktoré dodávatelia energie a spotrebiteľia potrebujú, aby mohli s dôverou plánovať nevyhnutné rozsiahle i menšie investície. Nová energetická stratégia by mala stanoviť jasné ciele a úlohy, pokiaľ ide o:

- odstránenie nemorálnych dotácií v celej energetike a súvisiacich odvetviach, a to tak na strane výroby, ako aj na strane spotreby,
- rozsiahlejšiu harmonizáciu zdaňovania všetkých palív, postupov a výrobkov, ktoré produkujú skleníkové plyny,
- stanovenie náležitej ceny emisií CO₂ vo všetkých odvetviach, či už rozšírením systému obchodovania s emisnými kvótami a odstránením medzier v ňom, alebo inými fiškálnymi nástrojmi,
- zameranie akýchkoľvek zostávajúcich dotácií na uvedené konkrétne účely.

2.6 Ceny energií sa pravdepodobne udržia na vyššej úrovni ako v minulosti a zásoby niektorých energetických zdrojov Európy môžu byť občas obmedzené. Energiu treba využívať čo najúčinnšie, aby sa podarilo udržať celkovú spotrebu energie a objem potrebných nových investícií na zvládnuteľnej úrovni. Vo všetkých odvetviach treba s maximálnym nasadením podporovať energetickú účinnosť.

2.7 Je dôležité stanoviť správne ceny, avšak podľa názoru výroby to v žiadnom prípade nestačí na to, aby sa vývoj neodvratne pohol smerom k hospodárstvu s nízkymi emisiami CO₂. Skôr ako

sa hybnou silou stane samotný trh, bude potrebných mnoho ďalších opatrení a iniciatív, najmä v úvodnej fáze.

2.8 **Správne technológie.** Na podporu rozvoja a zavedenia alternatívnych zdrojov energie, vrátane celej škály obnoviteľných zdrojov, je naďalej potrebné vyvíjať značné úsilie. Keď sa využívanie alternatívnych zdrojov plne rozvinie, mali by byť v plnej miere konkurencieschopné a okrem pozitívneho rozdielu, ktorý pre ne bude vyplývať zo správnej ceny emisií CO₂, už nebudú potrebovať inú pomoc. Avšak mnohé z týchto technológií budú vo vývoji až do roku 2020 a pravdepodobne budú potrebovať finančnú podporu prostredníctvom výskumných a vývojových programov, garantovaných sadzieb za dodávku do siete alebo iných stimulov investícií, ako aj podporu rozvoja vhodnej infraštruktúry.

2.9 Mnohé alternatívne zdroje energie sa pravdepodobne najúčinnejšie využijú na výrobu elektrickej energie. Na optimalizáciu ich prínosu a čo najlepšie využitie jestvujúcej kapacity výroby elektrickej energie bude potrebné značne posilniť a rozšíriť elektrickú sieť na miestnej, národnej a európskej úrovni, a tiež zabezpečiť, aby dokázala zvládnuť napájanie z rôznych zdrojov a v rôznom rozsahu, ako aj meniaci sa dopyt.

2.10 Pohotovostná kapacita alebo uchovávanie energie (spolu s integrovanou sieťou) budú v budúcnosti zohrávať ešte dôležitejšiu úlohu ako v súčasnosti, pretože si budú musieť poradiť s fluktuujúcou dodávkou z obnoviteľných zdrojov, ako je veterná a slnečná energia, a fluktuujúcim dopytom. V tejto súvislosti by mohol popri ostávajúcich elektrárňach na fosílnych palivách (predovšetkým plynových elektrárňach) vybavených systémami na zachytávanie emisií CO₂ narastať význam vodných elektrární, elektrární využívajúcich biomasu, zásobníkov plynu a rozsiahleho uchovávanie energie v akumulátoroch.

2.11 Niektorí autori sa domnievajú, že nová generácia jadrových elektrární bude zohrávať významnú úlohu v novom hospodárstve s nízkymi emisiami CO₂, a niektoré európske i mimoeurópske krajiny prijímajú opatrenia na predĺženie životnosti jestvujúcich elektrární a výstavbu nových. Väčšina členov výboru je zajedno s názorom, že jadrová energetika bude musieť zohrávať úlohu pri transformácii Európy na hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂. Konvenčná výroba elektrickej energie v jadrových elektrárňach je už dosť rozvinutá a výbor sa domnieva, že výstavba každej novej jadrovej elektrárne by sa mala podmieniť pokrytím všetkých hospodárskych nákladov na prevádzku, poistenie, prípadné vyradenie z prevádzky, ukladanie odpadu a jeho likvidáciu, a to bez akýchkoľvek zjavných či skrytých dotácií.

2.12 Uhlie bude po niekoľko nadchádzajúcich desaťročí naďalej významným zdrojom energie, najmä na výrobu elektrickej energie. Na obmedzenie dosahu CO₂ sa treba rázne snažiť vyvíjať a inštalovať systémy na zachytávanie a ukladanie CO₂, pričom treba stanoviť harmonogram inštalácie týchto zariadení vo všetkých tepelných elektrárňach spaľujúcich uhlie.

2.13 Je potrebné rozhodne presadzovať energetickú účinnosť a elimináciu emisií CO₂ vo všetkých odvetviach, predovšetkým vrátane dopravy, bývania, stavebníctva, energetiky a všetkých energeticky náročných odvetví priemyslu.

2.14 Uvoľnenie finančných zdrojov. Takáto transformácia energetiky si v nasledujúcich 20 rokoch vyžiada obrovské investície, približne tri- až štyrikrát vyššie, ako je súčasná úroveň investícií. Predpokladom expanzie je ambiciózna európska stratégia, ktorá vytýči jasné ciele a vytvorí vhodný, spoľahlivý a stály regulačný rámec, stimuly a ďalšie formy podpory príslušným odvetviam, čím im umožní stabilne napredovať v napĺňaní stanovených cieľov.

2.15 Vhodné inštitúcie a štruktúry. Transformácia si tiež vyžiada významné posilnenie inštitucionálnych opatrení, ktoré umožnia plánovať a usmerňovať vývoj, a zároveň naďalej podnecovať dynamický a konkurencieschopný trh, aby sa uskutočňovali nevyhnutné investície. Na európskej úrovni je potrebné opätovne preskúmať a integrovať alebo koordinovať plánovanie dodávok energie, správu siete a reguláciu trhu s energiou a jeho tarifných štruktúr, aby sa zaistil ich súlad s cieľmi energetickej stratégie na roky 2011 – 2020.

2.16 Tento nevyhnutný obrat si vyžiada urýchlené a značné zmeny v európskych modeloch výroby a spotreby. Čo sa týka odvetvia výroby, vďaka rozvoju obnoviteľných zdrojov energie a energeticke účinných výrobkov a služieb vznikne v energetike mnoho nových podnikov a pracovných miest, v starších častiach tohto odvetvia však iné zaniknú. Na harmonické zvládnutie tohto prechodu bude potrebný rozsiahly program zvyšovania povedomia, odbornej prípravy a preškolenia.

2.17 Svetový trh s novými technológiami a riešeniami potrebnými na transformáciu energetiky sa prudko rozrástá. Európa musí rozšíriť svoj výskum a vývoj a podporovať svoj vlastný priemysel a podniky, aby si zaistila miesto na tomto dynamickom a konkurenčnom trhu.

2.18 Účasť spotrebiteľov, malých a stredných podnikov a verejnosti. Na strane dopytu je potrebné investovať značné úsilie do vzdelávania a motivovania spotrebiteľov, čiže domácností a podnikov, aby sa dokázali zhostiť svojej úlohy a prispeli k rozumnej spotrebe, ktorá bude v budúcnosti potrebná. Všetci spotrebiteľia (podniky i domácnosti) budú potrebovať vhodné informácie o dostupných možnostiach, ako môžu účinnejšie využívať energiu a prispieť k prechodu na obnoviteľné zdroje dodávky energie. V mnohých prípadoch budú potrebovať stimuly, aby podnikli kroky na úsporu energie alebo inštalovali zdroje obnoviteľnej energie.

2.19 Ceny energií sa pravdepodobne udržia na vyššej úrovni ako v minulosti, preto je potrebné dôkladne posúdiť ich dosah na domácnosti v hmotnej núdzi a zraniteľné skupiny obyvateľstva a prispôsobiť politické opatrenia týmto zisteniam. Tieto domácnosti by mali byť prednostnými kandidátmi na získanie pomoci pri zavádzaní energeticke účinných opatrení, pretože im môžu chýbať zdroje na to, aby takéto kroky podnikli samostatne a tiež preto, že vyššie ceny energií im spôsobia väčšie ťažkosti ako ekonomicky silnejším vrstvám.

2.20 Európska aliancia za zmenu. EÚ a jej členské štáty musia spojiť svoje sily a spolupracovať pri nevyhnutnej technickej a hospodárskej integrácii jednotného trhu s energiou a zapojiť do

tohto úsilia relevantné odvetvia priemyslu, aby potrebná rozsiahla transformácia prebehla rýchlo. Všetci musia byť súčasťou stratégie EÚ a všetci ju musia spolu realizovať.

2.21 Ciele. Výbor by považoval za užitočné, keby v záujme udržania tempa zmien stratégia EÚ stanovila súbor pevných a vzájomne nadväzujúcich termínov realizácie jednotlivých etáp transformácie. Pre každý z cieľov by potom bolo potrebné stanoviť súbor vykonávacích opatrení a investičných plánov vypracovaných v spolupráci so zástupcami priemyslu a inými zainteresovanými subjektmi. Môže ísť napríklad o:

- ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie stanovené na rok 2020 a ďalšie ciele na roky 2030, 2040 a 2050,
- požiadavku vybaviť všetky nové elektrárne na fosílnu palivá systémom na zachytávanie alebo odstraňovanie oxidu uhličitého už od začiatku prevádzky hneď, ako sa tieto techniky alebo technológie osvedčia, a stanoviť harmonogram vybavenia všetkých existujúcich elektrární,
- lehoty na dosiahnutie nulových emisií CO₂ pri všetkých nových obytných i iných budovách a na úpravu všetkých existujúcich budov,
- lehoty na postupné zvyšovanie podielu elektrických vozidiel vo vozovom parku,
- orientačné ciele pri úplnom odstraňovaní využívania fosílnych palív v domácnostiach na vykurovanie a varenie.

2.22 Všetky tieto jednotlivé ciele a opatrenia treba začleniť do komplexnej stratégie znižovania emisií skleníkových plynov a zosúladiť ich so všeobecným cieľom dosiahnuť do roku 2020 20 % (alebo 30 %) zníženie objemu emisií skleníkových plynov.

3. Prioritné oblasti novej energetickej stratégie, ktoré Komisia stanovila vo svojom konzultačnom dokumente

3.1 Moderné integrované siete. Výbor je zajedno s Komisiou v tom, že vývoj mohutnejšej, odolnejšej, inteligentnejšej a integrovanej sieťovej infraštruktúry má pre Európu najvyšší význam. V záujme zaistenia najvyššej účinnosti obnoviteľných zdrojov energie by sa mala uprednostniť inštalácia rôznych druhov obnoviteľných zdrojov v oblastiach, ktoré sú na to najvhodnejšie (veterná energia v najveternejších oblastiach, slnečná energia v slnečných oblastiach), pričom na prenos energie na miesto určenia by sa mali využiť účinné siete. Túto optimalizáciu sa na Európskej úrovni podarí dosiahnuť, ak sa bude celý systém výroby elektrickej energie v Európe vnímať ako jednotný integrovaný systém. Je potrebné vytvoriť „jednotnú európsku sieť“, ako aj spoločné projekty a štruktúry na jej projektovanie a prevádzku. Na optimalizáciu skĺbenia ponuky a dopytu bude na všetkých úrovniach potrebné zabezpečiť inteligentné riadenie a prevádzkovanie siete. Integrovaná sieť bude popri iných úlohách musieť zvládnuť dodávku energie zo vzdialených zdrojov (napr. z veterných turbín vzdialených od pobrežia alebo slnečných kolektorov v púšti), pričom na rôznych úsekoch siete bude potrebné optimalizovať využívanie striedavého a jednosmerného prúdu, aby sa obmedzili straty energie v rámci celej siete.

3.2 Komisia a členské štáty musia prehĺbiť vzájomnú spoluprácu, ako aj spoluprácu so všetkými európskymi sieťami prevádzkovateľov prenosových sústav, aby vytvorili koordinovanú štruktúru plánovania rozvoja a správy integrovanej siete, vrátane technických i finančných parametrov jej budovania a prevádzkovania.

3.3 Výbor súhlasí s Komisiou, že bude dôležité zaviesť inteligentné meranie na všetkých úrovniach spotreby, vrátane jednotlivých domácností. Spotrebiteľia budú od dodávateľov palív a verejných orgánov potrebovať značnú pomoc, aby pochopili informácie, ktoré im inteligentné merače ponúknu a mali skutočnú možnosť rozhodnúť sa, ako tieto informácie využijú na optimalizáciu svojej spotreby energie.

3.4 Pokrok smerom k energetickému systému s nízkym objemom emisií CO₂. Európska únia sa zaviazala, že do roku 2020 zníži svoje emisie CO₂ o 20 % a o 30 %, ak sa aj ostatné krajiny zaviazajú k podobným cieľom. Tieto ciele sú významnou hybnou silou mnohých iných oblastí politiky a investícií do nových energetických systémov, ktoré z nich budú prameniť. Podľa názoru výboru by bolo vhodné, aby sa EÚ v súlade s návrhom ministrov životného prostredia Nemecka, Francúzska a Spojeného kráľovstva zaviazala k náročnejšiemu cieľu znížiť do roku 2020 emisie CO₂ o 30 % namiesto 20 %, ak jej to hospodárske a sociálne podmienky umožnia bez straty konkurencieschopnosti a pod podmienkou, že tento krok budú sprevádzať opatrenia a investície nevyhnutné na jeho dosiahnutie.

3.4.1 Európska únia je už na najlepšej ceste k dosiahnutiu 20 % zníženia emisií CO₂ do roku 2020 (do roku 2009 sa jej podarilo znížiť emisie o 17 %) a stimul v podobe ambicióznejšieho cieľa by mohol prispieť k rýchlejšej energetickej transformácii, účinnejšiemu fungovaniu trhu s emisijnými kvótami na CO₂ a zlepšeniu dlhodobého konkurenčného postavenia Európy. Avšak z politického hľadiska, ako aj z hľadiska ochrany krátkodobej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu (najmä energeticky náročných odvetví) by bolo určite oveľa jednoduchšie dosiahnuť 30 % zníženie emisií skôr, keby sa ostatné priemyselné krajiny zaviazali k rovnakým obmedzeniam a keby čím viac vyspelejších rozvojových krajín súhlasilo s tým, že adekvátne prispievajú k celosvetovému úsiliu. Znamenalo by to, že investičné náklady a bremeno zvládania energetickej transformácie, ktoré sa prejaví na cene energií, by boli spravodlivejšie rozdelené medzi všetky významné krajiny a minimalizoval by sa presun emisií CO₂.

3.4.2 EÚ sa doposiaľ snažila v rámci rokovaní ponúknuť možnosť zvýšiť cieľ do roku 2020 na 30 %, aby presvedčila ostatné krajiny prijať porovnateľné záväzky. Avšak ani v Kodani, a ani neskôr, sa to neukázalo ako účinná taktika. S ubiehajúcim časom sa príležitosť využiť ambicióznejšie ciele do roku 2020 ako prostriedok na urýchlenie energetickej transformácie neustále znižuje.

3.4.3 Keďže naďalej chýba komplexná celosvetová dohoda o klimatických zmenách, EÚ by mala zvážiť skorý posun k 25 % zníženiu emisií do roku 2020, a zamerať sa tak na spodnú hranicu

rozmedzia, ktoré IPCC na ten rok odporučil pre rozvinuté krajiny. Tým by sa zabezpečil transformačný prínos v podobe včasného prijatia ambicióznejšieho cieľa, pričom by si EÚ zachovala možnosť ponúknuť pri rokovaniach ďalších 5 %, aby podnietila ostatné krajiny k väčšiemu nasadeniu v nasledujúcich dvoch rokoch.

3.5 Urýchlený posun týmto smerom by viedol k nižším horným hraniciam pri obchodovaní s emisijnými kvótami a teda vyššej a účinnejšej cene emisijných kvót. Výbor sa domnieva, že ak má systém obchodovania s kvótami priniesť skutočné výsledky, je potrebné stanoviť minimálnu cenu vo výške aspoň 30 EUR a zaistiť, že EÚ sa významnejšie zníženie emisií CO₂ podarí dosiahnuť skôr vďaka správnym investíciám, ako vývozom do iných častí sveta prostredníctvom mechanizmu čistého rozvoja. EHSV je však presvedčený, že aj napriek týmto zlepšeniam je potrebné zachovať si realistické očakávania, pokiaľ ide o výsledky, ktoré je možné dosiahnuť iba obchodovaním s kvótami. Navyše sa môže ukázať, že z hľadiska politiky a hospodárskej súťaže nie je prijateľné významne posilniť systém v EÚ, kým iné časti sveta otáľajú s prijatím porovnateľných krokov. Aby transformácia energetiky prebehla v potrebnom tempe, bude ako súčasť komplexnej stratégie potrebné zaviesť mnoho politických opatrení v súlade s odporúčaniami tohto stanoviska, pričom v ďalšej stratégii môžu tieto opatrenia získať väčší význam, ak sa v praxi budú naďalej prejavovať nedostatky systému obchodovania s emisijnými kvótami.

3.6 EÚ už dosiahla značný pokrok v stanovovaní noriem minimálnej energetickej účinnosti budov, vozidiel a celej škály iných tovarov a služieb. Ale tieto hranice sa vždy dajú rozšíriť a sprísniť. Zároveň treba ešte stále mnoho urobiť pre zabezpečenie uplatňovania a dodržiavania týchto noriem. Komisia bude musieť zvýšiť tlak na členské štáty, aby vypracovali príslušné akčné plány a stratégie energetickej účinnosti.

3.7 Vedúce postavenie v oblasti technologickej inovácie. Technologická inovácia bude mať pre energetiku kľúčový význam pri vývoji nových produktov a služieb, ako aj pri znižovaní ich cien na prijateľnú úroveň. Hrozí, že Európa zaostane za významnými svetovými konkurentmi v tomto odvetví, a preto musí zintenzívniť výskum a vývoj (verejný i súkromný) v oblasti kľúčových nových technológií. Na európskej úrovni by sa mal urýchlene začať uplatňovať Európsky strategický plán pre energetické technológie.

3.8 Energetika by mala získať prioritnejšie postavenie vo všetkých relevantných programoch EÚ, najmä pokiaľ ide o štrukturálne fondy. Aj členské štáty by vo svojich investičných plánoch mali energetike prideliť významnejšie miesto, osobitne vo vzťahu k energetickej účinnosti a rozvoju obnoviteľných zdrojov energie. EÚ a členské štáty by mali zaistiť, že súkromné podniky pôsobiace v odvetví dodávky a distribúcie energie, resp. energeticky účinných výrobkov a služieb budú mať k dispozícii stabilný rámec právnych predpisov a stimulov, ktorý im umožní prispieť k vyvíjanému úsiliu.

3.9 Výbor súhlasí s tým, že miestne a regionálne samosprávy zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu pri podpore energetickej účinnosti na svojom území a pri koordinácii plánov rozvoja obnoviteľných zdrojov energie. Odporúča poskytnúť európsku podporu vynikajúcim iniciatívam, ktoré v oblasti energetiky rozvíja Dohovor primátorov a starostov, a zároveň hľadať prostriedky na rozšírenie a rozvoj tejto iniciatívy.

3.10 Silná a koordinovaná zahraničná politika v oblasti energetiky. Výbor súhlasí s tým, že EÚ by prospela koordinovanejšia energetická politika vo vzťahu k tretím krajinám. Avšak bez ohľadu na to, ako účinne bude Európa koordinovať svoju politiku, z medzinárodného hľadiska ostane zraniteľnou, ak bude aj naďalej závislá na dovoze fosílnych palív z iných častí sveta, najmä ak jej dovoz pochádza len z niekoľkých kľúčových krajín. Čím rýchlejšie bude môcť EÚ napredovať k vyššej účinnosti, nižšej miere celkovej spotreby a menšej závislosti na dovoze fosílnych palív zo zahraničia, tým bezpečnejšie bude jej postavenie.

3.11 Ochrana občanov EÚ. Výbor je zajedno s Komisiou v tom, že prioritou by mali byť opatrenia na vytvorenie rovnakých podmienok pre energetické podniky v celej Európe a podpora transparentnosti pre zákazníkov, pokiaľ ide o všetky aspekty energetických služieb, ktoré využívajú. Všetci spotrebiteľia (podniky i domácnosti) sa budú musieť naučiť venovať väčšiu pozornosť svojej spotrebe energie a príležitostiam na účinnejšie využívanie menšieho množstva energie, ktoré sa objavia.

3.12 Je pravdepodobné, že energetické produkty a služby budú pomerne drahšie, čo bude hospodárskym stimulom týmto smerom. Avšak všetci spotrebiteľia budú oprávnené očakávať čosi viac ako len zvýšenie ceny, niečo, čo by im pomohlo preorientovať sa správnym smerom. Informácie o energetických vlastnostiach tovarov a služieb budú musieť byť omnoho dostupnejšie, spolu s konkrétnymi informáciami o dostupných možnostiach a pomoci pri prechode k účinnejšej spotrebe (napr. rozhodovanie o energetickej účinnosti obytných a iných budov, ekologickejšej možnosti dopravy, ekologickejších možnostiach nakupovania a trávenia dovolenky atď.)

V Bruseli 9. decembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

PRÍLOHA

Nasledujúci bod stanoviska odbornej sekcie bol zmenený pozmeňovacím návrhom schváleným na plenárnom zasadnutí, získal však spoň štvrtinu odovzdaných hlasov:

Bod 3.4

„Pokrok smerom k energetickému systému s nízkym objemom emisií CO₂. Európska únia sa zaviazala, že do roku 2020 zníži svoje emisie CO₂ o 20 % a o 30 %, ak sa aj ostatné krajiny zaviazu k podobným cieľom. Tieto ciele sú významnou hybnou silou mnohých iných oblastí politiky a investícií do nových energetických systémov, ktoré z nich budú prameniť. Podľa názoru výboru by bolo vhodné, aby sa EÚ v súlade s návrhom ministrov životného prostredia Nemecka, Francúzska a Spojeného kráľovstva zaviazala k náročnejšiemu cieľu znížiť do roku 2020 emisie CO₂ o 30 % namiesto 20 %, ak jej to hospodárske a sociálne podmienky umožnia bez straty konkurencieschopnosti a pod podmienkou, že tento krok budú sprevádzať opatrenia a investície nevyhnutné na jeho dosiahnutie. ~~Bude to ťažké dosiahnuť, pokiaľ sa ďalšie priemyselne rozvinuté krajiny nezaviažu k porovnateľným zníženiam a pokiaľ sa rozvinutejšie krajiny nedohodnú, že primerane prispievajú k celosvetovému úsiliu.~~“

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu: Za: 88 Proti: 82 Zdržali sa: 26
